

מלון יקרון והדושים נפלאים מלוקט מדברות קדשו ותורתו של רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הָרְאָה חֹזֶה־תָּא

חֹזֶה־תָּא דְאִזְרִייתָא יסוד חדש ונפלא על הפרשה

הטעם שמרן ה'אמרי אמת' לא רצה להאמין שיגיע מלחמת העולם השניה

בתמימות כדרכו הטוב מאז ומקדם. אך בדבר זה היה ירא להאמין באמונה שלימה בכל לבבו, כי אולי יהיה הוא הגורם להבאת המבול, היינו על ידי שלימות אמונתו יומשך בוודאי מזה הבאת המבול. ולא היה יודע איך ליתן עצות בנפשו מה לעשות. וזהו שפירש רש"י ז"ל מקטני אמנה היה מאמין ואינו מאמין. רוצה לומר, באמת היה מאמין, רק שירא להאמין בשלימות שה' יתברך יביא המבול, כי אולי יהיה הוא הגורם לזה וכנ"ל. עד שדחקוהו המים כו' והבן היטב. ודברי פי חכם חן. עד כאן בשם הרב ז"ל.

ובדברי יצחק (פר' נח ד"ה ועפ"י האמת) מהרה"ק רבי יצחק מראדוויל זי"ע בנו של המגיד מזלאטשוב כתב מאמר זה בשם אביו והוסיף בדבריו שאמר: אמונה הוא הצינור, האדם כמו שהוא מאמין כך יכול אדם להמשיך אליו כל הטובות וכל הברכות מן המקור. והוא דבר עמוק.

חסידים מספרים שכאשר נשבו רוחות מלחמה חזקות קודם מלחמת העולם השניה היה האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת רגוע ושלו, אמנם נשמעו מפיו ביטויים נוראים, אך כלפי חוץ לא נראתה עננה כלשהי על פניו. ומשכך, הסיקו החסידים כי לא תבוא מלחמה, ואף הם נשארו בשלוותם.

לעומתם, חתנו של הרבי שהיה אף אחיינו מהרה"ק רבי יצחק מאיר אלטר הי"ד, היה אפוף חששות כבדים, והסתובב מפוחד מאוד. שאלוהו, הלא הרבי אינו דואג. ענה להם בהראותו את דברי האוהב ישראל ע"ה שאמונה הוא מלשון המשכה, ולכן נח שלא רצה להמשיך באמונתו את גזירת המבול היה מאמין ואינו מאמין. כי הצדיק כאשר אינו משלים עם הגזירה יכול למונעה. המשיך ואמר, אף הרבי מטעם זה איננו חפץ להאמין במה שעומד לקרות כדי שלא יקדם את פני הגזירה חלילה וחס.

פירושים. אחד כפשוטו, האמנת הדבר שבודאי יהיה כך. עוד יש לומר, אמונה מלשון 'ויהי אומן את הדסה', והוא לשון המשכה וגידול, כי באמונה יש כח זה שעל ידי האמונה יומשך הדבר הזה ממקורו ויבוא. היינו על ידי שהוא מאמין בה' יתברך ובוטח בו באמונה שלימה על שום איזה דבר, אז נמשך הדבר ההוא ובא בשלימות. והנה נח הצדיק בוודאי האמין בשלימות בכל אשר דיבר אליו ה' יתברך בכל לבבו ובכל נפשו

וַיבֹא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְנִשְׂי בָנָיו אִתּוֹ אֶל הַתֵּבָה מִפְּנֵי מִי הַמַּבּוּל (ז, ז). ופירש רש"י ז"ל, אף נח מקטני אמנה היה מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול עד שדחקוהו המים, עכ"ל.

והלא פלא גדול לחשוד את נח הצדיק שהיה מקטני אמנה בה' יתברך ח"ו. וכתב האוהב ישראל ע"ה (נח ד"ה ויבוא) בשם רבו המגיד רבי מיכל מזלאטשוב ע"ה ונראה לי, דהנה תיבת אמונה יש לו שני

מִילְתָּא דְפִלְיָאָה

טעם שלא התפלל נח על בני דורו

אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צְדִיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרְתָיו אֶת הָאֱלֹהִים הַתְּהַלֵּךְ נֹחַ (ו, ט). על דבר זה יתמהו הכל תמיהה גדולה, מדוע אכן לא התפלל נח על בני דורו שינצלו מהמבול, וכשיצא נח מהתיבה וראה את חורבן העולם היה בוכה, ואמר לו הקב"ה רועה שוטה אתה שלא בקשת רחמים על בני דורך, ובודאי לא דבר ריק הוא, כי נח איש צדיק תמים היה, ומיוחד היה בעבודת התפילה כמו שנרמז בפסוק 'איש צדיק' בגימטריא 'תפלה', ומדוע אם כן לא התפלל להצלת בני דורו.

יש צדיקים שאינם סובלים את הרשעים

פירש הרה"ק שר שלום מבעלזא ע"ה שצדיקים גדולים לפעמים אינם יכולים לסבול את רשעות בני דורם, ומחמת כן אינם יכולים להתפלל עבורם, וזה היה העניין אצל נח, שלרוב מעלתו לא יכול היה להשפיל עצמו אל בני דורו ולפעול רחמים בעבורם, ואף על פי שביקש רוצה להיות 'בדורותיו' בתוכם ממש, מכל מקום לא היה בכוחו לסבול רשעותם כדי להגביה אותם.

בכך יבואר מה שנחלקו חז"ל אם לדרוש אותו לשבח או לגנאי, ובוודאי אין הכוונה לדרוש את נח עצמו לגנאי, אלא שאם היה בדורו של אברהם שמה היה יכול לפעול יותר עבור הרשעים, כי דור שאברהם אבינו שרוי בתוכו גם הרשעים שבו נמצאים במדרגה טובה יותר, וממילא אפשר יותר להתפלל עבורם ולפעול למענם. אבל יש דורשים לגנאי כי אנשי סדום שבדורו של אברהם היו רשעים יותר מדור המבול, ואם על בני דורו לא ביקש רחמים בוודאי שעל אנשי סדום לא היה מתפלל.

אך יש לנו לדעת, כי כל זה אינו אלא ברשעי אומות העולם, אבל בני ישראל גם אם אינם במדרגה הראויה, מכל הם מכניעים עצמם לצדיקים, ועל די כן יש בכוח הצדיקים להתפלל בעדם ולהיטיב עמם.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

קרוץ מחומר היודע מה הם ניסיונות העוה"ז הוא שיכול ללמד זכות

כהוגן יזהר מלדבר בגנותו, כפי שביאר הרה"ק רבי מרדכי מנשכיז ע"ה (רשפי אש משפטים) על הפסוק (שמות כג א) 'אל תשת ירך עם רשע להיות עד חמס', כי השטן אין לו נאמנות לקטרג בשמים על בן ישראל, וגם אם הוא מוסר עדות בבית דין של מעלה הרי אינו כי אם עד אחד, והתורה אמרה (דברים יז ו) 'על פי שנים עדים יקום דבר', ועצת השטן היא להמתין עד שימצא יהודי מספר רעה על חברו, ואז הוא מצרף אותו אליו להיות כמו שני עדים כדי להכריע הדין לרעה.

ועל כך הזהירה התורה 'אל תשת ירך עם רשע להיות עד חמס', 'רשע' הוא השטן, וצריך להיזהר שלא להצטרף עם השטן להיות עמו עד חמס כנגד יהודי אחר. ולכן גם כשצריך לגנות אדם רשע, יאמר בפירוש שאינו מגנה את האדם כי אם את מעשיו הרעים. ובודאי כאשר מלמד זכות על חברו מצטרף להעיד עם אותם המלאכים המליצים זכות על חברו ויגרום בדיבורו שיזכה חברו שידונו אותו לזכות.

המלמד זכות על חברו גורם טובה לעצמו

ובאמת אינו גורם בדיבורו רק לחברו אלא פועל בזה טובה גדולה עבור עצמו, כי הרבה פעמים עומד האדם לדין בפני בית דין של מעלה על מעשיו, ואין הדין נפסק בשמים בלי הסכמת בעל דין בעצמו, וכמו שאמר הבעל שם טוב ע"ה שקודם גזר הדין שואלים להסכמת כל באי עולם, וגם את האיש הנדון בעצמו שואלים לדעתו, וכיון שהוא מסכים גוזרים את הדין על פיו, והסביר הרה"ק רבי נחמן מברסלב ע"ה (ליקוטי מוהר"ן תורה קיג) שבודאי אין אדם מסכים לחרוץ דינו לרעה, אלא שמביאים אותו מן השמים לידי טעות, ומגלגלים שישאלו אותו כעין זה על אדם אחר, והוא אינו יודע שבהבל פיו הוא גוזר את פסק הדין שלו בעצמו, וזהו שאמרו חז"ל (אבות פ"ג מט"ז) 'ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו', היינו שמבלי דעתו הוא עונה ופוסק על גזר דין שלו בעצמו, ולכן צריך האדם מאוד להיזהר שלא לחרוץ דין על שום אדם, כדי שלא להביא עצמו לידי סכנה.

ואלו דבריו: ידוע שהקב"ה חפץ שילמדו סניגוריא על ישראל על הכלל ועל הפרט וכו', והטעם הוא, כי כל אשר ידבר האיש עושה רושם ומעורר פמליא של מעלה, אם מדבר קטיגוריא מעורר המקטרגים, ואם מדבר סניגוריא מעורר סניגורים ודבריו עושים פירות, עכ"ל.

בזה מבואר מה שאמרו במשנתנו 'והוי דן את כל האדם לכף זכות', ויש להבין מה התועלת בכך שילמד זכות על חברו, וכי על ידי כך ישתנה מעשה חברו לטובה, והרי כלפי שמיא גלוי וידוע מעשיו לזכות או לחובה, ופירש בתפארת שלמה (פרקי אבות פ"א מ"ו) שעל ידי שמתבונן על חברו לטובה מעורר שגם מן השמים ידונו את חברו לכף זכות, כי גדול כוחו של יהודי וכפי שדן את חברו כן מצטרפים אליו מן השמים, ובכך יכול להציל את חברו מן הדין ולהשפיע עליו שפע ברכה וטובה.

הוכחה לכך מצינו אצל רבי מאיר (חגיגה טו:) שהיה הקב"ה אומר הלכה מפומייהו דכולהו רבנן לבר מרבי מאיר, לפי שלמד תורה מאחר, עד שבא רבה בר שילא ולימד עליו זכות באומרו עליו 'רבי מאיר רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק', ותכף אמר לו אליהו הנביא שעתה אומר הקב"ה 'מאיר בני אומר'. ואף שבודאי היה אותו לימוד זכות גלוי וידוע גם מתחילה בשמים, מכל מקום הכל תלוי כפי ההתעוררות מלמטה, ואחר שלימדו עליו זכות התקבל כן גם בשמים.

וכן נראה לפרש בדברי הגמרא בגיטין (ז.): שלח מר עוקבא לשאול את ר' אלעזר בני אדם העומדים עלי ובידי למסרם למלכות, מהו. שרטט וכתב ליה 'אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי' (תהלים לט ב). אף על פי ש'רשע לנגדי', 'אשמרה לפי מחסום'. ועל פי דברינו יש לומר שכיון שלא רצה להוציא בפיו את הדברים כדי שלא יעשו רושם בשמים, לכך הקפיד דווקא לשרטט ולא להוציא זאת מפיו.

בדיבורו יכול האדם להצטרף לעדות השטן בשמים ולהיפך בלימוד זכות

לפיכך יש להיזהר שלא לקטרג על שום אדם מישראל, ולהיפך מצוה לספר בשבחן של ישראל, ואפילו חברו נוהג שלא

פי יצר לב האדם רע מנעריו וגו' (ח, כא). יושב בשמים שמח בראותו בניו מלמדים זכות זה על זה, ואף בשמים מלמדים זכות על האדם ומביאים בחשבון את מכלול הניסיונות והמצבים בהם עבר והתמודד, שלפיכך מצינו שלימוד זכות זה מלמד חנוך שכתוב בו (בראשית ה כד) 'ויתהלך חנוך את האלקים ואיננו כי לקח אותו אלקים', ומובא בחז"ל, שחנוך זה משעלה לשמים נעשה שר הפנים הנקרא מטטרו"ן שהוא מלמד זכות על ישראל. והקשה הרה"ק רבי יהושע מבעלזא ע"ה, לשם מה נלקח לתפקיד זה מי שהיה ילוד אשה, וכי חסר מלאכים בשמים שיכלו להתמנות לשר הפנים שבשמים, וכי לא יכול היה שיברא מלאך לצורך לימוד הזכות.

אלא מפרש הרה"ק, בכוונה תחילה נלקח אדם שהיה בעולם הזה, שכדי שהמלאך ידע ללמד זכות על בני ישראל צריך שידע מאיזה חומר עשוי האדם, שהרי על כך נאמר (בפרשתנו ח כא) 'כי יצר לב האדם רע מנעריו', ולפתח חטאת רובץ' (שם ד ז) שהיצר הרע מתגבר על האדם תמיד, ויצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו שנאמר (תהלים לז לב) 'צופה רשע לצדיק וה' לא יעזבנו בידו' (קידושין ל:), וכן אנו אומרים בידו ביום כיפור 'הוא מאש ואני בשר ודם'. מלאך שנוצר מלאך שאין לו יצר הרע ולא התנסה באלו הדברים הנכשלים בהם בני אדם, אין לו את היכולת לדעת מה הם הניסיונות שעוברים על האדם בכל עת ובכל רגע במחשבה בדיבור ובמעשה. רק מלאך הנהפך מבשר לאש שהוא חנוך הוא מטטרו"ן היודע זאת הוא דווקא שילמד זכות על האדם.

דיבורו של האדם משפיע על גזר הדין בשמים

על כן יש לו לכל אדם לייגע עצמו בלימוד זכות כי בשמים מקשיבים לקול זה ומכריעים על פי לימוד הזכות שמלמד אדם על חברו, שכידוע, כל דיבור שיוצא מפיו של האדם עושה רושם בשמים, ועל כן יפלט ויכלכל דבריו במשפט ללמד זכות על כל יהודי באשר הוא, ועד כמה משפיע דיבורו של אדם נוכל לראות בדברי הפלא יועץ ע"ה שהאריך בכך,

לכל אדם ולכל דור ישנו תפקיד ייחודי

אם ניתן לנו שליחות זו, הרי כח המשלח בשליח, ויש לנו את כח המשלח בורא כל עולמים ששלחנו לעולם הזה, והוא הנותן לנו את הכח לעמוד איתן כנגד פיתויי עולם הזה והבליו, ולעשות רצונו בלבב שלם. בכך פירש הרה"ק בעל עבודת ישראל ע"ה דברי המשנה (אבות פ"ד מ"א) איזהו גבור הכובש את יצרו, היינו שכובש את יצרו המיוחד לו. וכן אמרו חז"ל (סוכה נב): 'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום', 'יצרו' היינו יצר המיוחד לאותו אדם, ובכל יום הוא מתגבר להסית את האדם ולהעבירו על דעת בוראו. ועל כך עזרתו ממעל להצליח להתגבר עליו, כדברי הגמרא שם: 'ואלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו'.

מצווה מיוחדת לכל דור

מלבד לכל אדם ישנה גם מצווה מיוחדת שיעדו משמיה לכל דור, ודווקא אותו הדור הוא שיתקן אותה. ומפרשתנו למדנו זאת לדורות באמרת ה' צרופה באמרו 'תמים היה בדורותיו' שהיה תמים ושלם במצווה המיוחדת לדורו הוא, ולא כתוב 'בדורו' אלא בדורותיו לשון רבים, כי כל דור יש לו שליחות מיוחדת, ונח שחי היה בכמה דורות היה זהיר בכל דור לשמור השליחות המיוחדת לאותו הדור. וכן כל דור ודור הרוצה להתהלך את האלוקים כנח בדורו, ישלים עצמו בתיקון הנדרש לדורו.

ידיעת תיקון הדור - בדבר שמתמודד בו ביותר

אך בעוד בדורו של הנועם אלימלך ע"ה הייתה רוח הקודש בהתגלות ודרשה עלי ספר כי המצווה המיוחדת לדורו היא מצות ציצית, אבל בדורנו אשר נסרכה חכמת נבוניו ואין איתנו יודע עד מה, ואין רוח הקודש בהתגלות, הכיצד נדע את אשר עלינו לתקן.

אף אנו נאמר כי כיחיד כך הציבור, וכשם שכל יחיד יכול לדעת ע"י שרואה באיזה מצוה מתגבר עליו יצרו ביותר, כך כל דור ודור יתבונן מהי המצווה שעליה נותן היצר נפשו ובה מתמודדים באי הדור הזה והרבה שנכשלים שבזה 'לב יודע מרת נפשו', וע"י שכל אחד ירגיש את הקושי שלו עצמו, יחד עם קושי הדור, אזי ידע נאמנה מה עלינו לתקן בדורנו. כמו מידת הביטחון בה' בלבד והחיים לאור הידיעה והאמונה כי אין עוד מלבדו אפס זולתו, והוא עיקרא ושורשא דכולא, והוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

ביותר במצוותו המיוחדת לו, כי ידוע הוא ומפורסם כי כל נשמה נשלחה לעולם כדי לקיים כל תרי"ג מצוות, ועד שלא תשלים קיום כל המצוות לא תבוא אל תיקונה השלם, וזה סוד ירידת הנשמות בגלגול בעולם כדי להשלים כל תרי"ג מצוות, ומטעם זה יש לכל אדם מצוה מיוחדת אשר בה תלוי עיקר תיקונו בעולם.

מצוותו הייחודית שעליה נדרש לתת את נפשו ומרצו יותר

שמלבד עבודתו להשלים קומתו בקדושה בתרי"ג המצוות, עוד נכונה לו ומצפה לו עבודה זו לתקן את אותה מצוה המיוחדת לו, כדברי בעל התניא ע"ה (אגה"ק פ"ז) הממשיל זאת לאיברי האדם, שכמו שבצורת איברי האדם יש לכל אבר פעולה פרטית ומיוחדת, העין לראות והאוזן לשמוע, כך בכל מצוה מאיר אור פרטי ומיוחד מאור אין סוף ב"ה, ואף שכל נפש מישראל צריכה לבוא בגלגול לקיים כל תרי"ג מצוות, מכל מקום נצרכת העדפה וזהירות וזריזות יתירה לאותה המצוה המיוחדת לה, ביתר שאת ויתר עוז כפולה ומכופלת למעלה מעלה מזהירות שאר המצוות.

וכמו שמצינו בגמרא (שבת קיח): שהיו האמוראים מעידים על עצמם שהיו זהירים כל אחד במצוה מסוימת, כאמרם 'אבון במה זהיר טפיל', כי אחר שהשיגו עיקר עבודתם ושליחותם בעולם היו זהירים בה ביותר. וכפי שיתקן עצמו בעבודה המיוחדת לו כך יזכה להתעלות בשאר עניני עבודת ה', וכדרכם של גדולי ישראל בכל הדורות, שהיו נזהרים כל אחד במצוה מיוחדת להדר לקיים אותה בשלמות.

סימן למצוותו - היכן שהיצר מכניס כוחות למנועו

אם כן איככה יוכל ויראה מה שליחות יוחדה לו, שעליו יתן נפשו לקיימה. ישית לב לראות באיזו מהמצוות מתגבר עליו יצרו בקביעות ומנסה בכל כוחו להכשילו. או אז יהיה בידו סימן מובהק כי מצוה זו או הנהגה זו היא התיקון המוטל עליו מאת משלח נשמתו הקב"ה ובעבורו בראו בעולם. ויתן נפשו כדי לקיים מצוה זו ולא יאבד תיקון נשמתו חלילה. ובוודאי

מפרשתו של נח לימוד לכל אדם

נח איש צדיק תמים ה'ה בְּדוֹרְתּוֹ (ו ט). שנינו במשנת צדיקים כי כל הנכתב בתורה הרי שהוא נצחי ונכתב לדורות, שלא כתבה תורה סיפורי מעשיות, רק כל שנכתב הוא שנלמד מזה להנהגתנו בעולם. נראה לומר כי בפסוק זה ניתן לנו שיעור ומידה לעבודת ה' יתברך, שכן ידוע דברי קודש הקדשים מן האר"י הקדוש ע"ה שאינו דומה עבודתו של אדם לשל אדם אחר מיום בריאת העולם ועד סופו, ואין אדם יכול לתקן המוטל על אחר שלכל אחד יש את שליחותו המיוחדת לו שבעבורה נשלח לעולם.

על כך אמרו חכמינו ז"ל (אבות פ"ד מ"ג) 'אין לך אדם שאין לו שעה, ואין דבר שאין לו מקום', שלכל אחד יש את השעה והתיקון המיועד דווקא לו ואינו יכול להיעשות ע"י שום אדם שבעולם, ולכן לא יתכן שאין לו את השעה לצורך כך, כי לולי השעה והמקום אינו יכול לקיים את שליחותו העליונה.

כיוצא בדבר הוא מה שאמרו שם (פ"ב מ"ד) 'אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה', כלומר, אם נודמנה לך האפשרות ללמוד ולהשכיל בדברי תורה, אל תדחה את הדבר, כי 'שמא לא תפנה' - שמא זהו הרגע שבשלו אתה נמצא כאן בעולם הזה, אל נא תחמיץ הזדמנות זו. כי ברגע אחר יהיה זה כבר תיקונו של רגע אחר, ודע כי רוצה ה' את מעשיך ושלחך לצורך תיקון העת העכשווית, ויתכן כי דווקא מצבך הנוכחי, מכל בחינותיך האופפות וסובבות את רוחך ונפשך הן בגשמיות והן ברוחניות, עם מלחמות היצר שיש לך עכשיו, הן הם הסיבה שלכך נשתלחת לעולם הזה.

על האדם לקיים את כל המצוות בשלימות

מעתה ישאל השואל וידרוש המבקש הכיצד ידע אדם את עתו, האיך יבין מהו הדבר המיוחד שהוא בדווקא הצריך לתקנו. ללא ספק הדבר הראשון שעליו לדעת ובלעדיו לא תעלה ארוכה לנשמתו, הוא קיום כל תרי"ג המצוות ותיקון חכמים, ועוד יעסוק בתורה ובמעשים טובים ומידות ישרות וטובות, כי רק על ידי קיום כל התורה נשלם האדם באיבריו וגידיו וזוכה לקומה שלימה. אך הוא גופא הסיבה שיש לו להיזהר

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להצטט ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישרים עיצוב ועימוד: שוקי קנר

